

Magasinet

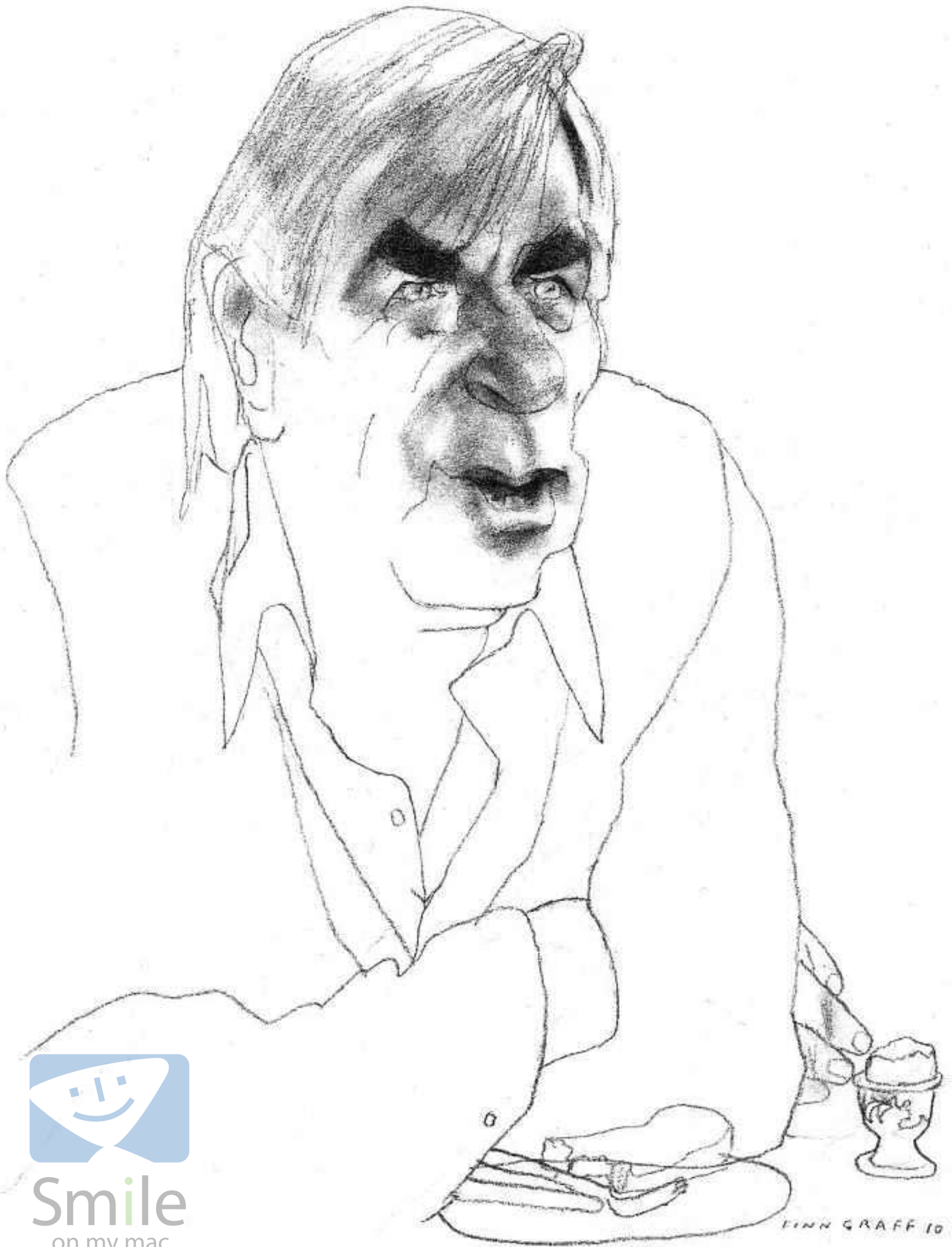
Dagbladet lørdag 1. mai 2010

Barnepasser. Middagsplanlegger.
Hundelufter. Kleskonsulent. Gartner.
Vi setter ut stadig mer av privatlivet vårt
til profesjonelle. **Mister vi noe på veien?**

Hjemmehjelperne

Tidsklemmeredderen: Barnevakt Laila Viestad har full kontroll på barna Hanna (5) og Andreas (2) når mamma og pappa må jobbe ekstra. Foto: Linda Næsfieldt

Smile
on my mac

FINN GRAFF 10

I mange år kjempet anarkisten **Christian Vennerød** (63) for individets rett til å nyte sitt eget liv. Nå jobber han med å bøte på skaden.

Det handler om å leke

Småfuglene sang over utebassenget i hagen. I døra til den gulmalte funkisvillaen på Oslo vestkant sto Christian Vennerød i en av sine mange rosa skjorter, mens vårsola blinket i diamanten i venstre øre. Han ønsket velkommen inn, så han hadde laget frokost. Klokka var elleve, å møtes klokka ti mente han ble altfor tidlig. Fra det strøkne kjøkkenet duftet det av nytrukket kaffe og franske oster. På bordet var det dekket på med sild, kokt egg, grovt brød og syltetøy. Og bestikk til én person.

- Er det et problem for dere at jeg spiser mens vi snakker?
- For all del.
- Frokost er et viktig måltid. Alltid egg og sild, sier han og unnskylder seg for at han kommer til å prate med mat i munnen.

Christian Vennerød har nemlig så mye han vil si! Så mye han tenker på! Setninger etterfulgt av så mange utroptegn! Holder han i en brødskive, leder det til brødet betydning i kommunismens fall i Sovjetunionen før han plutselig er over på økonomijournalistikkens historie i Norge. Med seg selv i en av de sentrale rollene.

Siviløkonomen har denne våren vært rådgiver i «Luksusfellen» på TV3, der han bedriver tallmessig førstehjelp til folk som har mistet kontrollen over egen økonomi. Vennerød har en fortid som hele Norges husøkonom i bladet Dine Penger, sammen med Carsten O. Five var han både eier og redaktør.

- Nesten alt som har stått i norsk presse om privatøkonomi skrev vi først. Da vi kjøpte bladet i 1988, var det å skrive om personlig økonomi så lite akseptert at Dine Penger lå under disken i en del butikker. Det var på grensen til pornografi!

- Blir du sjokkert når du i «Luksusfellen» møter folk som drikker champagne til lunsj, men ikke klarer å betale barnehagen?

- Ja, og dette er nok et eksempel på at det norske skolevesenet har spilt fallitt.

- Skal vår stakkars skolen også få skylden for vulgært sløseri?

- I 30 år har jeg sagt at privatøkonomi må inn i pensum, god læring er veien til folks frihet. Skal folk ta kontroll over eget liv, må de få kontroll over egen økonomi. Jeg har alltid kjempet for individets rett til å nyte sitt eget liv, men vi har nå fått et vrøngelbilde av den personlige friheten gjennom uttrykk som «fordi jeg fortjener det». Det er absolutt redselsfullt, individet må også ta hensyn til andre og miljøet. «Luksusfellen» er et bevis på at folk ikke tar ansvar for sitt eget liv. Alle fortjener

liksom ei flaske champagne? I just don't get it. Jeg synes fortsatt det er grusomt å se idrettsfolk sprute champagne i stedet for å drikke den.

For ikke lenge siden besto en helt vanlig dag på jobben for Christian Vennerød å yppe til debatt, provosere og spissformulere. Han skrev jevnlig kronikker, holdt foredrag, sprang mellom debatter i radio og tv. Han brukte utestemme over alt, hele døgnet, som da han krevde at Slottet skulle gjøres om til bokollektiv for husløse. Han drev bokstavelig talt gravejournalistikk, da han som reporter i Gateavisa rotet i søpla til Gro og Kåre under valgkampen i 1981 for å markere at den politiske debatten hadde sporet av til persondyrkelse. I landsmoderens søppel fant han et dokument der vektkurven til landsmoderen var nedtegnet med en leges nøyaktighet. Vennerød sjekket aktivitetene hennes mot vektkurven, og konkluderte med at hun spiste når hun var stresset.

Han spilte en sentral rolle i spillefilmen «La elva leve», om utbyggingen av Alta-Kautokeinovassdraget, og hadde mindre roller i tre av brorens legendariske Wam & Vennerød-filmer. Med lange mørke krøller og rosa silkeskjorte diskuterte han norsk skolepolitikk med statsråder i mørke dresser. Han så ei tid ut som en tryllekunstner fra Las Vegas, var for legalisering av hasj, og ble av Klassekampen kalt en «Rosa plastfigur». Ikke lenge etter prydet han forsida i Se og Hør under tittelen «Jeg er ikke homo», før han kalte Verdikommisjonen for et statlig overgrep.

Christian Vennerød var en mann å regne med på laget mot makta. Men hva nå? Er det behagelig å sitte i sofaen og se andre holde på, eller lengter han tilbake?

- Det er en interessant problemstilling ... jeg vet ikke helt hva jeg skal si.

- Hender det du kjefter på tv-en?

«Alle fortjener liksom ei flaske champagne? I just don't get it».

- Ja, ofte ... ta dette programmet til Harald Eia. Han sier ting nå som jeg holdt lange innlegg om i Det Norske Studentersamfund for 30 år siden. Og ja, det irriterer meg at jeg ikke er med i denne runden. Det fine er at sånne sjarlataner av noen mannsforskere som uttaler seg på vegne av oss menn, blir avkledd. Så får jeg heller leve med at Eia får æren av å si det samme som jeg alltid har sagt.

- Hvorfor kaster du deg ikke på?

- Jeg kan da ikke løpe rundt og gjenta gamle tanker på nytt! Jeg får si som John Lennon da han fikk spørsmål om han skulle ønske at Beatles kunne gjenforenes: Ville du spurt Jesus om han kunne klatret opp på korset en gang til, fordi du ikke skjønnte hva han holdt på med første gangen?

Forakten for makten fikk brødrene Christian og Petter i arv fra faren, filmskaperen Øyvind Vennerød som lagde klassikere som «Støv på hjernen», «Sønner av Norge» og «Himmel og helvete». Men opprøret til brødrepåret gikk mye lengre.

- Heldigvis opplever jeg ikke det kontroverset i forhold til egne barn, som min far opplevde i forhold til meg.

Jeg kommer ikke over hvor mye min bror og jeg kjørte vårt anarkistiske race i forhold til våre foreldre. Det var helt forferdelig. Vi var så kranglete i lange perioder, vi hadde en sånn opposisjonstrang mot personer det ikke var nødvendig å markere seg mot.

- Er ikke det en vanlig tenåringssyssel?

- Det kan hende, men vi ble godt over 30 år før vi ga oss. I perioder skapte det mye sorg hos mine foreldre, og det plager meg at vi ikke ga dem nok anerkjennelse for alt det fantastiske de gjorde for oss.

I mars var det gått ti år siden han forlot sin leopardmønstrerte redaktørstol i Dine Penger. Vennerød satte 30 millioner i banken, så han skulle spille Nintendo og drive dank.

- Hvor mye dank driver du med?

- Jeg klarer ikke å drive dank. Det er umulig, men jeg jobber mindre enn før. Det skulle ikke så mye til.

En vanlig dag i Dine Penger-perioden var å komme hjem til middag, lese og synge for de tre barna før han gikk tilbake på jobb. Det hendte han kom hjem til frokost for å ta seg en dusj før han gikk igjen.

- Jeg ble vel det som i dag kalles utbrent. Det var en fantastisk tid, men jobben ødela mitt sosiale liv.

- Har du tatt igjen det forsømte?

- Nei, jeg er blitt ganske hjelpeløs sosialt, sier han ▶

Rosa anarkist: Fra den gangen Klassekampen kalte Christian Vennerød for en rosa plastikkfigur.

Bryllupsfesten: Fra bryllupet på Hovedøya, august 1984. Blant gjestene var både Jan Kjærstad, Mona Juul, Terje Røed-Larsen, Kalle Lisberg, Finn Skårderud, Anders Kjær og Rolv Kirkvaag jr. m.fl.

Tøff i rosa: Christian Vennerød diskuterte norsk skolepolitikk med landets elite i 1980. Rundt bordet sitter også daværende utdanningsminister Einar Førde, og tidligere finansminister Per Kleppe.

Herre med hatt: Vennerød med sønnen Øyvind på Øvrevoll i 2000.

- ▶ og renser stemmen med det som ser ut som god kaffe.
 - Har du en venn så gå ofte dit, både vinter og sommer-tid, hvis ikke vil veien blåse igjen, ugress og krattskog gjemme den ... Er ikke det fra Håvamål? Det er mye sant i det.

Så hva bruker anarkisten og den idligere samfunnsaktivisten det meste av tida si på nå? Jo, han sitter på hjemmekontoret sitt i andre etasje til langt på natt, det er derfor han spiser så sein frokost. Han utvikler egne ideer, importerer andres. Det handler om spill. Brettspill for hele familien.

- Spill er konsentrert liv, spill er å fatte vesentlige beslutninger. Jeg har alltid vært et lekende menneske, men har hatt for liten tid til å leke. Jeg begynner å bli gammel, og må konsentrere tingene. Derfor er brettspill blitt min hovedgreie. I tillegg til bridge.

Som student drømte han om å bli profesjonell bridge-spiller. Karrierens høydepunkt var da han spilte på Norges veteranlandslag i EM.

- Jeg er nok bedre til å analysere enn å spille, og har skrevet to glimrende bridgeartikler fra VM i Brasil. Hvis jeg ikke skal være kaptein for landslaget, skal jeg i juni dekke EM i Belgia. Honoraret mitt er reise og opphold. Det å sette seg ned med de verdens beste bridge-spillere, analysere og diskutere hvordan de spiller er helt fantastisk. Men...

Det blir sjeldent stille. I opptil flere sekunder.

- Jeg tenker iblant på at jeg ikke skulle sluttet i Dine Penger ...

- Og gått glipp av 30 millioner i gevinst, og god tid til familie, bridge og brettspill?

- Ja, jeg jobbet for mye, men aldri har jeg vært et sted som føltes mer riktig for meg. Det var som å være rektor på et folkeuniversitet. Jeg savner fellesskapet der alle jobbet for å lage et nytt og bedre blad. Det kan være

«Ser jeg en tomflaske, panter jeg den.»

ganske hardt å jobbe alene, men jeg klager ikke. Jeg gjør ikke det, altså. Brettspill er så mye moro!

Med 23 millioner i formue er det ingen umiddelbar grunn til å føle sympati. Han er sin egen sjef, er godt gift med sin elleve år yngre kone, og sammen har de tre barn. Påsken ble tilbrakt i leiligheten i Marbella, og til sommeren skal et solcellepanel igjen varme opp svømmebassenget i hagen.

I 2002 var Christian Vennerød med på å stifte organisasjonen Seniorsaken, som kjemper for eldres rettigheter i samfunnet. Det er han som uttalte at barn som forventer arv er et gammeldags tankesett fra middelalderen. Han mente at foreldre bør bruke pengene på seg selv.

- Hvor mye arv har dine barn i vente?

- Dør jeg i morgen, er det en del. Om jeg lever til jeg er 100 år, tror jeg ikke det er mye igjen, for jeg har ingen pensjon. Men jeg er en sparsommelig mann.

- Hva sparer du på?

- Ser jeg en tomflaske, panter jeg den. Ser jeg et krone-stykke, plukker jeg det selvfølgelig opp. Bruker jeg bilen min, en Skoda, så planlegger jeg kjøreruten slik at jeg slipper å betale bompenger. Må jeg kjøre fem minutter ekstra for å unngå bompenger, regner jeg på hva de

fem minuttene er verdt i forhold til å betale 25 kroner i bompenger.

- Hva gjør du når du skal sløse?

- Jeg er prinsipielt imot å sløse. Pengebruken må alltid kunne forsvares.

- Hva gir du kona når du virkelig skal overraske henne?

- Nei, stakkars ... Kona mi går for lut og kaldt vann. Det er ikke bra. Heldigvis er hun gammelt sentralstyremedlem i Kvinnefronten, og mener ikke at mannens oppgave er å gi kvinnen presanger.

Bemidlede borgere har gjerne en tendens til å snakke om hvor flinke de er til å spare, hvor lite opptatt de egentlig er av å bruke penger. Vennerød er intet unntak. Men han snakker samtidig varmt om formuens frigjørende effekt, han kaller det *Fuck you money*.

- Grunnen til at det ble revolusjon i Russland, og ikke i Tyskland, slik de revolusjonære selv trodde, er fordi folk eide sine egne produksjonsmidler og ikke fryktet framtida. De hadde råd til å være opposisjonelle, og det er vanskelig som lønnsarbeider. Folk lar seg styre av lønnskontoen sin, og går du tom, finner du deg gjerne i ting fra sjefen din, faren din, eller andre autoritetspersoner.

Derfor må du ha nok penger til å si «Fuck you! Jeg greier meg selv. Ha det bra». For noen mennesker kan *Fuck you money* være 25 000 kroner, for andre to hundre tusen.

- Hvor mye trenger du i *Fuck you money*?

- Nærmere en million. Jeg har ingen pensjon, og vet ikke om jeg kan få en normal jobb.

«Arbeid mindre, lev mer». Det var tittelen på landets mest solgte debattbok i Norge i 1982. Vennerøds bok ble også gitt ut i Sverige, Danmark og England.

- Boka er like aktuell i dag, og handler om at vi ikke skal snylte på andre. Målet er å vinne tilbake friheten for alle som ikke har hobbyen sin som arbeid. Politikerne ser som sin oppgave å skape arbeid for alle, for da betaler staten

50 år: Halvveis til hundre og hele familien Vennerød feiret blomsterbarnet. Året er 1996.

mindre i trygd og får mer inn i skatter. Mitt spørsmål er da om det også er hensikten til menneskene. Det reelle klasseskillet i det moderne samfunn går mellom dem som tømmeres for ressurser på jobben, og dem som blir tilført ressurser.

- Som deg?
- Ja, meg og deg og Finn Graff som sikkert ville tegnet selv uten betaling.
- Omtrent, sier Graff.
- Og akademikerne på Blindern. De jobber med fag de har studert, de har kolleger med samme interesse, bibliotek til disposisjon, gratis pc, og en fremmedarbeider som tørker pulten deres mens de skriver om å ha solidaritet med arbeiderklassen. Søppeltømmere må betale dyrt for sin egen pc, og går sliten hjem, tom i hodet.
- Hvordan burde det vært?
- Systemet i dag er urettferdig, bare se på alle norske kunstnere som lever av staten. Det er problematisk med kulturarbeidere som delvis betales av henne som vasker på Rimi. Hun drømmer kanskje også om å male eller spille gitar, men er for sliten til å gjøre det på egen fritid fordi hun har slitt seg ut på vaskejobben. Mitt poeng er at statsstøtten fører til et klasseskille mellom dem som blir betalt for hobbyen sin og dem som må slite for pengene.
- Er dette din søknad som kulturminister i en FrP-regjering?
- FrP er det eneste parti som har stilt spørsmål om våre politikere har rett til å bruke penger på hva som helst. Og det er et godt spørsmål. Vi har en veldig tro på at staten ordner opp i Norge, at staten opptrer riktig og rettferdig.
- Du har vel aldri trodd på staten?
- Nei, som anarkist er jeg grunnleggende skeptisk.
- Er det et paradoks at du med alle dine millioner fortsatt kaller deg anarkist?
- Nei. Det er i så fall uforståelig for meg.

På hytta: Han sier han ikke er så god til det, men her har Vennerød ferie i Risør med mora, kona og eldste datter.

I fella: Sammen med Hallgeir Kvadsheim gir Christian Vennerød pengeråd til folk i økonomisk uføre i «Luksusfellen» på TV3.

- Ifølge venner er du som anarkist ekstremt opptatt av å følge regler i spill?
- Spillet har ingen mening uten regler, og mange tror at et anarki er et samfunn uten regler. Vi anarkister kan gjerne ha regler, men ingen hersker. Ingen stat som skal bestemme hvordan vi skal leve livene våre.

Det er gått to timer og 17 minutter siden vi kom. Vennerød har pratet enda mer om ansvar, brettspill, revolusjoner, skatt, statlige inngrep, om det skandaløse at den som ikke betaler for NRK, får heller ikke lov til å se på andre kanaler. Sekunder etter at Finn Graff har takket for seg og gått ut døra, spretter verten opp fra stolen. Noe i blikket minner om panikk.

- NEEEE!, sier han og tar seg til hodet.
- Graff fikk ikke engang tilbud om et glass vann? Vil du ha kaffe? Mineralvann? Mat? Nei og nei. Dette var flaut, jeg blir så opptatt av å prate. Men se, jeg har ikke en gang spist min egen mat, det er så mye jeg skulle ha sagt. Og jeg vet ikke hva du har fått ut av dette. Men du kan få et brettspill?
- Det sies du har problemer med å konsentrere tankene dine?
- Ja, ja, helt klart. Det var kona mi som en gang sa at jeg

«Jeg er blitt ganske hjelpeløs sosialt.»

Christian Vennerød

Født: 5. august, 1946

Familie: Gift med Jorunn Fryjordet. Sammen har de Vivian (25), Frida (22) og Øyvind (16).

Aktuell: Rådgiver i «Luksusfellen» på TV 3.

Dette provoserer meg: - Spør heller hva som ikke gjør det. Lettvinnhet og slurv provoserer. Men det aller verste er folk som skal bestemme over andre, det blir jeg sprø av.

Beste egenskap: - Generøs, sier kona fra kjøkkenet.
- Det kan ikke jeg svare, sier Vennerød.
- Snill da, foreslår kona. - Jeg trives i kaos, sier Vennerød.

Dårligste egenskap: - Betale regninger, rydde og fylle ut selvangivelsen før fristen.

Skulle ønske at jeg: - At jeg hadde lyst til å holde mer orden. Det hadde gjort livet mitt enklere.

Redd for: - Å bli delvis senil. Jeg glemmer mer nå enn før, men kanskje det skyldes at harddisken er full?

Leser: - Bridgelitteratur i metervis. Ble også nylig ferdig med Hugh Lares humorthriller «The Gun Seller».

Beundrer: - Gandhi, John Lennon, kona, far og svigerfar. Alle har prøvd å forandre verden til det bedre, og alle har fått det til.

Om du kunne reise tilbake i tid: - Til 17. august, 1984. Jeg har aldri smilt så bredt som da jeg giftet meg. Det var en fantastisk dag.

Du får fri og kan dra hvor du vil: - Om jeg måtte reise et sted bare for å gjøre noe annet, så måtte det blitt jazzfestivalen i New Orleans. Men det ligger ikke lenger naturlig for meg å gjøre sånne ting.

alltid tar for hardt i, at jeg dunker folk i holdet med nye tanker før de har godtatt den forrige.

- Du er ikke så lett å styre.
- Nei. Jeg vet det.

Kona Jorunn Fryjordet kommer inn på kjøkkenet, til daglig er hun avdelingsdirektør i Den norske legeforening. Ektemannen beklager seg over at han glemte å by på kaffe. Hun virker ikke overrasket, bare smiler, stryker ham over håret og forteller at han alltid stilte opp for familien selv da han drev rovdrift på seg selv. Han forteller om lykken da han traff henne, hun som ble hans sjels frelser ved å vise hvordan han kunne vri sitt samfunnskritiske sinne til noe konstruktivt. Hun som ga ham en ørering av diamant i morgengave etter bryllupet i 1984.

Om noen år bor de to alene i dette store huset. Er det da han skal ta henne med på en jordomseiling? Å bruke noen av millionene på et sabbatsår for å betale for alle år hun ordnet med hjem og barn?

- Nei, men du? Hør her da! Livet må jo brukes! Dette livet består av reproduksjon og produksjon! Å produsere er å bruke livet! sier han før tar seg selv ned igjen.
- Og jeg har ikke så lenge igjen...
- Du er bare 63 år?
- Ja, det var ubehagelig å fylle 60 år. Tidsuret går mot slutten.

Han skjenker i mer kaffe, spør om det skal være noe annet, sier han skal hente noe på kontoret og prater like fort når han går.

- Ferie har jeg ikke behov for lenger! Hver time jeg ligger uvirksom på en strand føles som å sette meg selv på tomgang, mens livet fyker av gårde!

Han er midt i trappa.

- Sikker på at du ikke vil ha et brettspill? Har du spilt Ubongo? ●

kbb@dagbladet.no